

Київський університет імені Бориса Грінченка
Університетський коледж

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« 14 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА

для студентів

спеціальності 012 Дошкільна освіта
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Дошкільна освіта

спеціальності 013 Початкова освіта
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Початкова освіта

спеціальності 014 Середня освіта
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Фізична культура

спеціальності 014 Середня освіта
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Музичне мистецтво

спеціальності 014 Середня освіта
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Образотворче мистецтво

спеціальності 022 Дизайн
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Дизайн спеціальності 024

Хореографія
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Хореографія

спеціальності 061 Журналістика
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Видавнича справа та
редагування

спеціальності 081 Право
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Право

спеціальності 231 Соціальна робота
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми Соціальна педагогіка

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1198/119
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«	» 20 19 р.

Київ – 2019

Розробник: Бацук Ольга Петрівна, викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі: Бацук Ольга Петрівна, Мусіяченко Ольга Сергіївна викладачі циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства
Протокол від 29 серпня 2019 року № 1

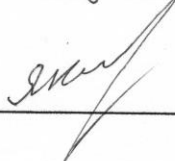
Голова циклової комісії (Н.К. Бурдіна)

Робочу програму перевірено
«__» _____ 2019 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи

 (З.Л. Гейхман)

Заступник директора
з навчальної роботи

 (Я.В. Карлінська)

Пролонговано:

на 20_/20_ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

на 20_/20_ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма навчання			
Вид дисципліни	Обов'язкова			
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська			
Загальний обсяг годин	70			
Курс	1		2	
Семестр	1	2	3	4
Обсяг годин, в тому числі:	15	20	15	20
Аудиторні	14	18	14	19
Модульний контроль	1	2	1	1

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Громадянська освіта» є формування формування вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям відповідальності у власній поведінці.

Завданням громадянської освіти є забезпечення цілеспрямованої підготовки старшокласників до функціонування у системі суспільних відносин поліваріантного світу, глобалізації, соціальної взаємодії та активної відповідальної участі в суспільній діяльності.

Теоретичні основи курсу складає сукупність філософських, психолого-педагогічних знань та практичних навичок і вмінь, необхідних для системного вивчення і вирішення суспільно-педагогічних проблем; методологічні принципи (гуманізація та демократизація навчально-виховного процесу; природовідповідність та свободовідповідність; - системність; диференціація; міждисциплінарна інтеграція; наступність і безперервність; культуровідповідність; інтеркультурність), що є підґрунтям для конструювання змісту, вибору форм і методів навчання; сучасні філософські, психолого-педагогічні й методичні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, культурологічний, системний, міжпредметний, контекстний, загальношкільний).

Навчальна дисципліна спрямована на формування громадянської компетентності студентів:

- *соціально-комунікативної*: вміння й навички спілкування та встановлення конструктивних відносин між людьми, діалогу і громадського обговорення суспільних проблем;
- *інформаційно-медійної*: вміння критично мислити; навички пошуку, аналізу та оцінки інформації, критичної оцінки медіаповідомлень на основі аналізу джерел, соціальної ситуації;
- *розв'язання соціальних конфліктів, проблем*: уміння розв'язувати соціальні суперечності; формування установки на толерантне розв'язання конфліктів;
- *відповідального соціального вибору й прийняття рішення*: готовність до ухвалення обґрунтованого рішення на основі усвідомленого й виваженого вибору;

- *громадянської участі*: установка на відповідальну суспільну діяльність; навички участі в соціальних та політичних процесах.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Громадянська освіта» студент здатен:

- доступно і переконливо висловлювати власну думку, використовувати можливості мови для розкриття тем громадянської освіти; розпізнавати мовні засоби впливу, володіти техніками переконування; вести аргументовану полеміку на відповідну тематику; читати і розуміти перекладені та адаптовані українською літературною мовою першоджерела, авторські наукові публікації; створювати українською мовою (усно і письмово) тексти з громадянознавчої тематики;
- використовувати цифрові технології для пошуку потрібної інформації, її нагромадження, перевірки і впорядкування; досліджувати суспільні проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з великими масивами даних, робити і презентувати висновки, спільно працювати он-лайн у навчальних, соціальних та наукових проектах; створювати вербальні й візуальні (графіки, діаграми, фільми) тексти, мультимедійні презентації та поширювати їх; виявляти маніпуляції інформацією у процесі аналізу повідомлень мас-медіа; виявляти джерела та авторів інформації, робити коректні посилання;
- активно слухати та спостерігати, брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ: політику, право, права людини, культуру, релігію, історію, мас-медіа, економіку тощо;
- розвивати власну національно-культурну ідентичність у сучасному багатокультурному світі; окреслювати основні тенденції розвитку культури; зіставляти досягнення української культури з іншими культурами; виявляти вплив культури на особу та розвиток цивілізації.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/ п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Лекцій	Семінарських	Практичні	Самостійна
1 курс						
Розділ 1. Правознавство						
1.	Історичний аспект виникнення держави та права	4	2	2		
2.	Поняття і загальна характеристика права та правовідносин	2	2			
3.	Права і свободи людини	4	2	2		
4.	Адміністративне та кримінальне право України	2	2			
5.	Цивільне право	4	2	2		
6.	Сімейне право	2	2			
7.	Трудове право	4	2	2		
	Модульний контроль	1				
Розділ 2. Людина і суспільство						
8	Демократичне суспільство та його цінності	4	2	2		
9	Громадянська участь у житті суспільства	2	2			
10	Україна, Європа, світ	4	2	2		
11	Особистість та її ідентичність	1		1		
	Модульний контроль	1				
	За 1 курс	35	20	13		
2 курс						
12	Людина в соціокультурному просторі	2	2			
13	Світ інформації та мас-медіа	2	2			
14	Маніпулятивний вплив медіа	2	2			
15	Людина і суспільство	2		2		
Розділ 3. Економіка						
16	Соціальні цілі економіки	4	2	2		
17	Місцевий бюджет: основні статті доходів та видатків	2			2	
18	Ринкова економіка	2	2			
19	Економіка домогосподарства	4	2	2		
20	Родинний бюджет	2			2	
21	Підприємництво	2	2			
22	Створюємо бізнес-план власного підприємства	2			2	
23	Ринок праці	2	2			
24	Лобювання інтересів та корупція	3	2	1		
25	Аналіз попиту на ринку праці і складання резюме	2			2	
	Модульний контроль	2				
	За 2 курс	35	16	7	8	
	Разом	70*	38	21	8	

* із врахуванням МКР

5. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Правознавство

Тема 1. Історичний аспект виникнення держави та права (2 год.).

Загальна характеристика держави та державної влади Порівняльна характеристика понять «країна», «суспільство», «держава».

Поняття і види суспільних відносин та особливості їх впорядкування у додержавний період. Теорії виникнення держави. Зміни в організації суспільних відносин з появою держави. Історичні типи держави і права: поняття і загальна характеристика. Поняття і ознаки держави. Функції держави: поняття і види.

Органи держави: поняття, ознаки, види. Поняття і види влади. Особливості державної влади. Органи державної влади. Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади.

Основні поняття теми: країна, суспільство, держава, державна влада, право, суспільні відносини, законодавча, виконавча, судова влада.

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 1-8.

Семінар 1. Виникнення держави та права (2 год.).

Тема 2. Поняття і загальна характеристика права та правовідносин (2 год.).

Соціальні норми: поняття, види. Поняття і ознаки права. Право і мораль.

Функції права. Джерела та форми права: поняття і види. Правові акти.

Принцип верховенства законів. Систематизація правових актів: поняття і види. Поняття і види правовідносин. Склад правовідносин.

Суб'єкти правовідносин. Правосуб'єктність осіб. Особливості правосуб'єктності фізичних і юридичних осіб. Об'єкти правовідносин. Зміст правовідносин.

Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин. Юридичні факти.

Основні поняття теми: соціальні норми, право, мораль, правовідносини, правосуб'єктність, фізичні та юридичні особи.

Основна література: 1, 2, 4. *Додаткова література:* 1-8.

Тема 3. Права і свободи людини (2 год.).

Поняття людської гідності. Людська гідність – основа природного права. Рівноправність. Охорона й захист людської гідності.

Еволюція прав людини Природа прав людини. Основоположні права і свободи людини. Покоління прав людини. Класифікація прав людини. Борці за права людини. Майбутнє прав людини.

Людина і держава. Взаємовідносини «людина – держава». Верховенство права.

Права і свободи людини та відповідальність держави за їх дотримання, гарантування та захист. Позитивні і негативні зобов'язання держави.

Поняття прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Захист прав дитини.

Механізми захисту прав людини і прав дитини. Порушення прав людини. Поняття механізмів захисту прав людини. Міжнародні та європейські стандарти захисту прав людини. Національні механізми захисту прав людини, їх класифікація. Правозахисні організації.

Основні поняття теми: гідність, права людини, права дитини, верховенство права, правозахисні організації.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1-8.

Семінар 2. Права і свободи людини (2 год.).

Тема 4. Адміністративне та кримінальне право України (2 год.).

Загальна характеристика адміністративного права. Методи державного управління. Державна служба. Адміністративний проступок: поняття, ознаки, види.

Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.

Загальна характеристика кримінального права. Поняття злочину, склад злочину. Види злочинів. Стадії скоєння злочину. Співучасть у злочині. Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність. Види кримінальних покарань.

Основні поняття теми: адміністративне право, адміністративний проступок, адміністративна відповідальність, адміністративні стягнення, кримінальне право, злочин, співучасть, покарання.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1-8.

Тема 5. Цивільне право (2 год.).

Загальна характеристика цивільного права.

Особливості цивільної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб.

Право власності: поняття, зміст. Види власності. Підстави набуття і припинення права власності. Власність неповнолітніх. Поняття і умови дійсності правочинів. Цивільні договори. Поняття спадкового права. Порядок спадкування.

Підстави цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.

Основні поняття теми: цивільне право, фізичні та юридичні особи, право власності, правочин, цивільний договір, спадок та спадкування.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1-8.

Семінар 3. Адміністративне, кримінальне та цивільне право України (2 год.).

Тема 6. Сімейне право (2 год.).

Загальна характеристика сімейного права.

Умови і порядок укладення та припинення шлюбу.

Особисті та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей.

Тема 7. Трудове право України (2 год.).

Загальна характеристика трудового права. Трудовий договір: поняття, зміст, форма, строк, порядок укладення.

Особливості прийому на роботу неповнолітніх.

Припинення трудового договору: поняття, підстави. Поняття і види робочого часу та часу відпочинку. Поняття трудової дисципліни і обов'язки працівника. Відповідальність за порушення трудового законодавства: поняття, підстави, види. Дисциплінарні стягнення: поняття, види та порядок їх накладення і зняття.

Матеріальна відповідальність.

Основні поняття теми: сімейне право, шлюб, подружжя, трудове право, трудовий договір, робочий час та час відпочинку, трудова дисципліна, дисциплінарні стягнення.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1-8.

Семінар 4. Сімейне та трудове право України (2 год.).

Розділ 2. Людина і суспільство

Тема 8. Демократичне суспільство та його цінності (2 год.).

Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Принципи виборчого права. Етапи виборчого процесу. Роль політичних партій в розвитку демократії. Правовий статус політичних партій в Україні. Діяльність та вплив політичних партій на демократію. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію.

Основні поняття теми: демократія, демократичні цінності, виборче право, політичні партії.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1, 2, 6.

Тема 9. Громадянська участь у житті суспільства (2 год.).

Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Громадянське суспільство та правова держава.

Поняття громади. Роль громади в житті людини, суспільства, держави. Реалізація та захист громадою своїх прав і законних інтересів. Вплив громадян на вирішення проблем громади.

Роль громадянина у демократизації суспільства. Демократичний громадянин. Культура громадянськості. Активна громадянська позиція.

Шкільна громада. Взаємодія учнів, учителів, батьків, шкільної адміністрації в організації шкільного життя. Врядкування та управління школою. Шкільне самоврядування (учнівське, вчительське, батьківське). Принципи та цінності учнівського самоврядування. Моделі учнівського самоврядування. Школа і місцева громада.

Свобода асоціацій. Дитячі й молодіжні об'єднання й рухи. Створення молодіжної громадської організації. Молодіжні соціальні проекти. Учнівське самоврядування он-лайн.

Основні поняття теми: демократія, демократичні цінності, громадянське суспільство, громада, самоврядування.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 1, 2, 6.

Семінар 5. Роль громадянина у демократизації суспільства (2 год.).

Тема 10. Україна, Європа, світ (2 год.).

Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Витоки та процес європейської інтеграції. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції. Виклики сучасного світу

Поняття міжнародних відносин. Особливості міжнародного права. Система безпеки. Міжнародне гуманітарне право. Урядові і неурядові міжнародні організації.

Європейське і світове співробітництво. Участь України в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, СОТ тощо. Європейський вибір України. Угода про асоціацію Україна – ЄС.

Ідентичність. Види ідентичності. Громадянська ідентичність. Змінний характер ідентичності. Самовизначення. Ідентифікація. Особиста гідність. Совість.

Поняття соціалізації. Етапи соціалізації. Суб'єкти соціалізації. Соціалізація як ресурс формування громадянської ідентичності. Соціалізація в сім'ї. Соціалізація серед однолітків. Молодіжні субкультури. Партнерські стосунки в сім'ї. Трансформація моделей сім'ї.

Самореалізація і розвиток. Індивідуальність особистості. Життєві цінності й пріоритети. Активна громадянська позиція. Мобільність і адаптивність людини. Креативність.

Основні поняття теми: ідентичність, самовизначення, ідентифікація, особиста гідність, совість, соціалізація, субкультура, сім'я, партнерські стосунки, мобільність, креативність інтеграція, глобалізація, міжнародні відносини, міжнародне право, співробітництво, європейський вибір.

Основна література: 1, 4, 5 . *Додаткова література:* 1, 2, 6.

Семінар 6. Інтеграція та глобалізація (2 год.).

Семінар 7. Особистість та її ідентичність (1 год.).

Тема 11. Людина в соціокультурному просторі (2 год.).

Соціокультурна багатоманітність. Поняття суспільства. Соціальна структура суспільства. Соціальна згуртованість, солідарність і відповідальність. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.

Ефективна комунікація. Роль спілкування в житті людини й суспільства. Вербальна й невербальна комунікація.

Стереотипи та упередження. Дискримінація. Конфлікти. Поняття стереотипів і упереджень. Забобони. Шляхи подолання стереотипів. Поняття дискримінації. Основні форми та прояви дискримінації. Толерантність та інклюзія. Поняття конфлікту та його види. Стадії конфлікту. Способи подолання конфліктів. Переговори і медіація. Консенсус і компроміс.

Основні поняття теми: суспільство, соціальна структура, соціальні цінності, гендер, етнос, комунікація, вербальна і невербальна комунікація, стереотипи та упередження, дискримінація, конфлікти, толерантність та інклюзія, конфлікт, консенсус і компроміс.

Основна література: 1, 4, 5 . *Додаткова література:* 1,2, 6.

Тема 12. Світ інформації та мас-медіа (2 год.).

Поняття мас-медіа (медіа). Роль інформації та медіа в сучасному світі. Мас-медіа, комунікація, аудиторія, медіатекст. Різновиди медіа (книга, преса, фото, радіо, кіно, телебачення, Інтернет, мобільний зв'язок) та їхній розвиток. Реклама. Вплив мас-медіа на формування громадської думки та власної позиції людини.

Свобода слова. Обмеження свободи слова. Баланс між свободою вираження поглядів та відповідальністю. Свобода мас-медіа – критерій демократичності суспільства. Що таке цензура. Замовні матеріали («джинса») та їхні ознаки. Суспільні медіа і їхня місія. Шкільні медіа.

Основні поняття теми: мас-медіа (медіа), інформація, реклама, громадська думка, свобода слова, цензура.

Основна література: 1, 4, 5 . Додаткова література: 1, 2, 6.

Тема 13. Маніпулятивний вплив медіа (2 год.).

Маніпуляції в медіапросторі. Як розпізнати фейкову інформацію, пропаганду. Роль медіа у провокуванні конфліктів та поширенні стереотипів. Що таке «мова ворожнечі», і як її розпізнати.

Достовірність інформації в мас-медіа. Джерела інформації. Факт та судження. Авторство медіа тексту Стандарти подання інформації. Критичний аналіз медіатекстів.

Приватність та конфіденційність у віртуальному світі. Цифрова ідентичність. Соціальні мережі. Права людини в Інтернеті. Безпека та етика поведінки у мережі. Кіберзлочинність. Особливості захисту прав дітей та молоді в Інтернеті.

Основні поняття теми: маніпуляції, пропаганда, достовірність, приватність та конфіденційність, віртуальний світ, цифрова ідентичність, соціальні мережі, кіберзлочинність.

Основна література: 1, 4, 5 . Додаткова література: 1, 2, 6.

Семінар 8. Людина і суспільство (2 год.).

Розділ 3. Економіка

Тема 15. Соціальні цілі економіки (2 год.).

Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси, що забезпечують задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів. Вплив діяльності людини на довкілля. Сталий розвиток як спосіб збереження довкілля.

Основні поняття теми: економіка, потреби, блага, виробництво, розподіл, обмін, споживання, ресурси, довкілля.

Основна література: 1, 3 . Додаткова література: 21-23.

Семінар: Економіка як сфера життя людей (2 год.).

Практичне заняття: Місцевий бюджет: основні статті доходів та видатків (2 год.).

Тема 16. Ринкова економіка (2 год.).

Принципи ринкової економіки. Кругообіг в ринковій економіці.

Попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція.

Функції держави в ринковій економіці. Державний бюджет, податки, напрямки видатків.

Основні поняття теми: ринок, ринкова економіка, попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція, бюджет, податки.

Основна література: 1, 3 . Додаткова література: 21-23.

Тема 17. Економіка домогосподарства (2 год.).

Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів.

Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження.

Основні поняття теми: власник, споживач, домашнє господарство, раціональне споживання, доходи, витрати, заощадження.

Основна література: 1, 3 . *Додаткова література:* 21-23.

Семінар: Економіка домогосподарства (2 год.).

Практичне заняття: Родинний бюджет (2 год.).

Тема 18. Підприємництво (2 год.).

Підприємницька діяльність. Мета і соціальна відповідальність підприємця. Правовий захист бізнесу.

Основні поняття теми: підприємництво, бізнес, соціальна відповідальність.

Основна література: 1, 3 . *Додаткова література:* 21-23.

Практичне заняття: Створюємо бізнес-план власного підприємства (2 год.).

Тема 19. Ринок праці (2 год.).

Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата як дохід найманого працівника.

Основні поняття теми: ринок праці, роботодавці, наймані працівники, професія, спеціальність, кваліфікація працівника, заробітна плата.

Основна література: 1, 3 . *Додаткова література:* 21-23.

Тема 20. Лобіювання інтересів та корупція (2 год.).

Поняття лобізму. Сутність корупції та корупціогенних ризиків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.

Основні поняття теми: лобі, лобіювання, корупція.

Основна література: 1, 3 . *Додаткова література:* 21-23.

Семінар: Лобіювання інтересів та корупція (1 год.).

Практичне заняття: Аналіз попиту на ринку праці і складання резюме (2 год.).

6. Контроль навчальних досягнень

Критерії оцінювання знань з предметів загальноосвітньої підготовки за дванадцятибальною шкалою

Початковий рівень навчальних досягнень

1 бал - студент може відтворити 2-3 події, дати, історичні постаті; мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; виконує не більш ніж 20% від загальної кількості тестів.

2 бали - студент може усно відтворити кілька історичних термінів, явищ; повинен вибрати вірний варіант відповіді (на рівні "так – ні"; частково визначає хронологічну послідовність подій; може самостійно знайти відповідь у тексті підручника; розрізняє окремі історичні події та явища без зв'язку між ними; виконує 20% від загальної кількості тестів.

3 бали - студент може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з історичними джерелами, слабо орієнтується в хронології подій; має лише загальне уявлення про історичну карту; відсутні сформовані уміння і навички; виконує 30% від загальної кількості тестів.

Середній рівень навчальних досягнень

4 бали - студент має початковий рівень знань; описує історичні події без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити логіку та хронологію подій, слабо орієнтується у поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником, картою, історичними документами; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу, виконує 45% від загальної кількості тестів.

5 балів - студент знає більше половини навчального матеріалу, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює історичні поняття, наводить приклади, знає основні дати; орієнтується в хронології; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді карту, схему; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує 55% від загальної кількості тестів.

6 балів - студент самостійно дає більшість визначень, самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати історичні події та явища і робить певні висновки; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, володіє хронологією подій; користується додатковими джерелами (хрестоматія, карта, журнально-газетні публікації, комп'ютерні програми, Інтернет); виконує 65% від загальної кількості тестів.

Достатній рівень навчальних досягнень

7 балів - студент правильно відтворює логіку історичних подій, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, аналізує явища, оцінює діяльність історичних постатей, наводить власні приклади на підтвердження висловленої думки; самостійно викладає матеріал теми, здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами історичної інформації; правильно використовує історичну термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75% від загальної кількості тестів.

8 балів - студент має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал в стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору історичного взаємозв'язку; синхронізує історичні події; досконало володіє історичною та політичною картою; формулює і чітко аргументує власну думку; здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацьовувати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; виконує 80% від загальної кількості тестів.

9 балів - студент вільно оперує вивченим матеріалом, самостійно аналізує та систематизує історичні явища; знання може застосовувати у змінених, нестандартних ситуаціях; висловлює стандартну аргументацію при оцінці історико-політичних явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу,

але потребує консультації з викладачем; виконує прості творчі завдання; виконує 85% від загальної кількості тестів.

Високий рівень навчальних досягнень

10 балів - студент має глибокі та повні знання історичних подій, явищ, лідерів; може визначити тенденції та протиріччя історичних процесів; робить аргументовані висновки; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно складає таблиці та схеми; вирішує творчі завдання; вільно орієнтується у нестандартних ситуаціях, відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативу; виконує 95% від загальної кількості тестів.

11 балів - студент здатен до самостійного вивчення матеріалу; вміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень в практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний підготувати за підтримки викладача виступ на студентську наукову конференцію; самостійно знаходить інформацію (наукова історична література, мас-медіа, Інтернет, мультимедійні програми тощо); вільно оперує термінологією; вирішує проблемно-історичні завдання; виконує 100% від загальної кількості тестів.

12 балів - студент має системні знання, вміє їх самостійно набувати, представляє власні неординарні судження щодо історичних процесів та явищ; користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу історичних явищ; самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; активно використовує знання в практичній діяльності.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Громадянська освіта»

Разом: 35 год., лекції – 26 год., семінарські заняття – 6 год., Модульний контроль – 3 год.

Розділи	Розділ 1.							Розділ 2.						Розділ 3.								
Назва розділів	Правознавство							Людина і суспільство						Економіка								
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19			
Теми лекцій	Історичний аспект виникнення держави та права	Поняття і загальна характеристика права та правовідносин	Права і свободи людини	Адміністративне та кримінальне право України	Цивільне право	Сімейне право	Трудове право	Демократичне суспільство та його цінності	Громадянська участь у житті суспільства	Україна, Європа, світ	Людина в соціокультурному просторі	Світ інформації та мас-медіа	Маніпулятивний вплив медіа	Соціальні цілі економіки		Ринкова економіка	Економіка домогосподарства		Підприємництво	Ринок праці	Лобювання інтересів та корупція	
Теми семінарських і практичних занять	Семінар 1. Виникнення держави та права (2 год.).		Семінар 2. Права і свободи людини (2 год.).		Семінар 3. Адміністративне, кримінальне та цивільне право		Семінар 4. Сімейне та трудове право України (2 год.).		Семінар 5. Роль громадянина у ратифікації суспільства (2 год.).	Семінар 6. Інтеграція та глобалізація (2 год.).	Семінар 7. Особистість та її ідентичність (1 год.).		Семінар 8. Людина і суспільство (2 год.).	Семінар 9: Економіка як сфера життя людей (2 год.).	Практичне заняття: Місцевий бюджет: основні статті доходів та витратків (2 год.).		Семінар 10: Економіка домогосподарства (2 год.).	Практичне заняття: Родинний бюджет (2 год.).	Практичне заняття: Створюємо бізнес-план власного підприємства (2 год.).		Семінар 11: Лобювання інтересів та корупція (1 год.).	Практичне заняття: Аналіз попиту на ринку праці і складання резюме (2 год.).
Модульний контроль						МКР						МКР						МКР				

8. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. зі змінами і доповненнями.
2. Кримінальний кодекс України : станом на 11 лют. 2013 р. : відповідає офіц. тексту / упоряд. В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2013. – 232 с.
3. Кодекс законів про працю України [Текст] : станом на 13 січ. 2015 р. : відповідає офіц. тексту. - Харків : Право, 2015. - 121, [1] с.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Текст] : із змінами та допов. станом на 09 верес. 2014 р. : (відповідає офіц. текстові). - Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. - 247 с.
5. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356
6. Сімейний кодекс України// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135

Основна:

1. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / Васильків, І. Д.; Кравчук, В. М.; Сливка, О. А.; Танчин, І. З.; Тимошенко, Ю. В.; Хлипавка, Л. М. – Тернопіль: Астон, 2018. – 256 с.
2. Пометун О. І., Ремех Т. О. Правознавство. Практичний курс : підручник для 9 кл. /О.І.Пометун, Т. О. Ремех. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 192 с.
3. Економічна теорія: Політекономія. Підручник. / за ред.. В.Д.Базилевича. – К., 2014. – 710 с.
4. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / авт.: А.Садовенко, Л.Масловська, В.Середа, Т.Тимочко. – К., 2011. – 392 с.
5. Танчин І.З. Соціологія: навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 351.

Додаткова

1. Правознавство / С.Б. Гавриш, В.Л. Сутковський, Т.М. Філіпенко. – К.: Генеза, 2010. – 416 с.
2. Правознавство. Підручник для 10 класу. О.Д. Наровлянський. - К.: Грамота, 2010. – 233 с.
3. Правознавство. Навчальний посібник - За ред. к.ю.н. В.В. Сухоноса (мол.) - Університетська книга, 2012. - 903 с.
4. Правознавство. 11 клас: профільний рівень. Підручник. Наровлянський О.Д. - К.: Грамота, 2011. — 392 с.
5. Лоха Л.О., Наровлянський О.Д. Хрестоматія з правознавства. – К., Юрінком Інтер. – 2013. – 736 с.
6. Основи демократії /За заг. ред. А.Колодій. – К.: вид-во „Ай Бі”, 2012.
7. Основи приватного права України (навчальний посібник для учнів ліцеїв, гімназій та профільних класів) / Котюк І.І., Котюк О.І.- К., Версія, 2012.

8. Основи публічного права України (навчальний посібник для учнів ліцеїв, гімназій та профільних класів) / Котюк І.І., Котюк О.І.- К., Версія, 2011.
9. Правовідносини // Брецько Ф. Основи держави і права у схемах і таблицях. – Ужгород, ВАТ „Видавництво „Закарпаття”, 2011. с.134-140.
10. Правовідносини // Теорія держави і права. Академічний курс / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – с.432-449.
11. Правопорушення // Брецько Ф. Основи держави і права у схемах і таблицях. – Ужгород, ВАТ „Видавництво „Закарпаття”, 2012. с.163-167.
12. Правопорушення // Теорія держави і права. Академічний курс / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – с.480-496.
13. Прокопенко В. І. Трудове право. — К., Вентурі, 2011
14. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави і права. Київ ”Атіка”, 2001.
15. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2011. - 656с.
16. Теорія держави і права: Навч. посібник / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 368 с
17. Форма держави // Теорія держави і права. Академічний курс / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – с.124-144
18. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: Підручник. — К., 2012.
19. Харитонов Е. О., Саниахметова Н. А. Гражданское право. — К., 2013.
20. Цивільне право України. Підручник в двох томах./ За аг. Ред.. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатеевої, В.Л.Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2012.
21. Ажнюк М.О. Основи економічної теорії. Навчальний посібник.- Ужгород: Гранда, 2005. – 204с.
22. Базидевич В.Д., Базидевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії. Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 263с.
23. Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2005.- 372с.: іл..

9. Інформаційні ресурси

«Правознавство (профільний рівень)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти Наровлянський, О. Д. (2018)

<https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/20>

Нормативно-правові акти України (офіційний сайт Верховної Ради України)

www.rada.gov.ua

<http://zakon.rada.gov.ua/>

Правознавство. Підручник для 10 класу. О.Д. Наровлянський. - К.: Грамота, 2010. – 233 с.

<http://pidruchnyk.com.ua/406-pravoznavstvo-narovlyanskiy-10-klas.html>

<http://4book.org/uchebniki-ukraina/10-klas/492-pravoznavstvo-10-klas-narovlyanskiy>

Правознавство. 11 клас: профільний рівень. Підручник. Наровлянський О.Д. - К.: Грамота, 2011. — 392 с.

<http://pidruchnyk.com.ua/767-pravoznavstvo-11klas-narovlyanskiy.html>

Правознавство / С.Б. Гавриш, В.Л. Сутковський, Т.М. Філіпенкон. – К.: Генеза, 2010. – 416 с.

<http://pidruchnyk.com.ua/405-pravoznavstvo-gavrish-sutkoviy-flpenko-10-klas.html>

http://vircabist.at.ua/load/navchalna_literatura/pidruchniki/pidruchnik_z_pravoznavstva_11_klas_profilnij_riven_gavrish/29-1-0-47

«Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Васильків, І. Д.; Кравчук, В. М.; Сливка, О. А.; Танчин, І. З.; Тимошенко, Ю. В.; Хлипавка, Л. М.(2018)

«Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Бакка, Т. В.; Марголіна, Л. В.; Мелещенко, Т. В. (2018)

«Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Гісем, О. О.; Мартинюк, О.О. (2018)

«Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту)» підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Вербицька, П. В.; Волошенюк, О. В.; Горленко, Г. О.; Кендзьор, П. І.; Козорог, О. Г.; Маркус, Н. І.;Махун, Л. М.; Педан-Слепухіна, О. Л.; Ратушняк, С. П.; Ситник, Е. В. (2018)

<https://lib.imzo.gov.ua/handle/123456789/789>